

ภาวะเงินเฟ้อกับเศรษฐกิจปัจจุบัน

INFLATION AND THE CURRENT ECONOMY

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กชวรรณ ขจรเสรี

Professor Assistant Kasawan Kajonseree

สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

yamadori_nok@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ราคาสินค้าโดยทั่วไปถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทานในสินค้าชนิดนั้น ในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรือง อุปสงค์มีมากกว่าอุปทาน ราคาสินค้าจะสูงขึ้นทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ และในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ อุปสงค์จะลดลงจนกระทั่งเมื่อใดที่อุปสงค์มีน้อยกว่าอุปทาน ราคาสินค้าจะลดลงทำให้เกิดภาวะเงินฝืด ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันเป็นช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำ ราคาสินค้าน่าจะมีราคาถูก แต่ปรากฏว่าผู้บริโภคต้องประสบปัญหาราคาสินค้าสูงขึ้นและการว่างงานก็สูงขึ้นไปพร้อมๆ กัน นักเศรษฐศาสตร์เรียกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ว่า “Stagflation” การเกิดเงินเฟ้อจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพที่สูงขึ้น รัฐบาลจึงต้องรีบเข้าไปแก้ไขก่อนที่ปัญหาจะลุกลามและสิ้นคลอนต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและการพัฒนาประเทศ

คำสำคัญ: ภาวะเงินเฟ้อ, ภาวะเงินฝืด, เศรษฐกิจ, เศรษฐกิจตกต่ำ

Abstract

In a liberal economy, price is determined by supply and demand. When the economy booms, demand has more than supply, then price is higher. This is a cause of inflation. And when the economy is in depression, the price will drop. This is a cause to deflation. In the current depression period, we found that the general price should be lower, but the price is high, instead, and at the same time, unemployment is rising too. Economists call this phenomenon “the Stagflation”. The inflation will make the cost of living higher. The government must solve this problem before the inflation spreads. Finally the inflation problem will shake the stability of the government and national development.

Keywords: inflation, deflation, economy, depression

เงินเฟ้อคืออะไร

ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) หมายถึงภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าเมื่อเกิดเงินเฟ้ออ่อนๆจะเป็นผลดีช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนสูงขึ้น เศรษฐกิจขยายตัว การจ้างงานสูงขึ้น ประชาชนมีรายได้มากขึ้น และหากหักลบกันระหว่างอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นกับอัตรารายได้ที่เพิ่มขึ้น แล้วพบว่ารายได้ที่แท้จริงของประชาชนมีมากขึ้นก็เป็นผลดีจากเงินเฟ้อนั่นเอง

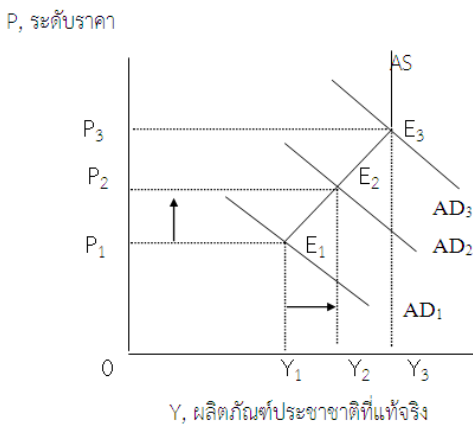
สาเหตุของการเกิดเงินเฟ้อ

สาเหตุการเกิดเงินเฟ้อ แบ่งได้เป็น 3 สาเหตุหลักๆ ได้แก่

1. เงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์รวม

(Demand-pull inflation)

เงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์เกิดจากระบบเศรษฐกิจขณะนั้นมีอุปสงค์มวลรวมเพิ่มขึ้นมากกว่าอุปทานมวลรวม Aggregate demand (AD) > Aggregate supply (AS) อุปสงค์มวลรวมที่เพิ่มขึ้นอาจเกิดจากการใช้จ่ายของรัฐบาลสูงขึ้น การลดอัตราภาษี การเปลี่ยนแปลงรสนิยม การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน การดำเนินนโยบายการคลังของภาครัฐบาล การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์ในต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคของประชาชน เป็นต้น ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ขณะที่ปริมาณสินค้าที่มีอยู่ไม่เพียงพอทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น



ภาพที่ 1.1 แสดงเงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์

จากภาพที่ 1.1 จุด E₁ คือจุดดุลยภาพในระบบเศรษฐกิจเพราะเป็นจุดตัดของเส้นอุปสงค์รวม (AD) และอุปทานรวม (AS)

ต่อมาอุปสงค์มวลรวมสูงขึ้นจาก AD₁ เป็น AD₂ ตัดเส้น AS ที่จุด E₂ ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น จาก P₁ เป็น P₂ ผลผลิตเพิ่มขึ้น จาก Y₁ เป็น Y₂

เมื่ออุปสงค์รวมเพิ่มขึ้นต่อเป็น AD₃ ตัดเส้น AS ที่จุด E₃ เป็นจุดที่ระบบเศรษฐกิจไม่สามารถขยายผลผลิตต่อไปได้อีกแล้ว เพราะมีการจ้างงานเต็มที่ซึ่งอยู่ในช่วงที่เส้นอุปทานรวม (AS) มีความยืดหยุ่นเป็นศูนย์หรือเป็นเส้นตั้งฉาก ถ้าอุปสงค์มวลรวมยังคงสูงขึ้นไปมากกว่านี้อีกในช่วงที่การจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ระดับราคาก็จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง

เคนส์(John Maynard Keynes) ได้อธิบายการเกิดเงินเฟ้อว่าเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์มวลรวม ซึ่งได้แก่ การบริโภค (C) การลงทุน (I) การใช้จ่ายของรัฐบาล (G) และการส่งออกสุทธิ (X – M) เมื่ออุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น โดยผ่านกระบวนการทำงานของตัวทวีและตัวเร่ง ซึ่งในระยะสั้นผลผลิตรวมคงที่ การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์มวลรวมนี้จะก่อให้เกิดเงินเฟ้อ

ส่วน Irving Fisher นักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกได้อธิบายการเกิดเงินเฟ้อ โดยใช้สมการแลกเปลี่ยน (Equation of Exchange) ดังนี้

$$M.V = P.Q$$

โดยที่ M = ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ (Supply of Money หรือ Ms)
 V = อัตราความเร็วในการหมุนเวียนของเงิน
 P = ระดับราคาสินค้าทั่วไป
 Q = ปริมาณผลผลิตที่แท้จริง ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่

เมื่อกำหนดให้ความเร็วของการหมุนเวียนของเงินคงที่และผลผลิตที่แท้จริงคงที่ ดังนั้นเมื่อปริมาณเงินขยายตัวสูงขึ้น จะส่งกระทบให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น (กษวรรณ ขจรเสรี, 2553) [1]

2. เงินเพื่อที่เกิดจากอุปทานรวม (Cost-push inflation)

เงินเพื่อที่เกิดจากอุปทานรวมมีสาเหตุเกิดจาก

2.1 ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเกิดจากการเรียกร้องค่าแรงขั้นต่ำสูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตต้องลดการผลิตลง ระดับราคาสินค้าจึงสูงขึ้นจากมติคณะกรรมการค่าจ้างกลางมีมติเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2554 ให้กรุงเทพมหานครปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำเป็นวันละ 300 บาทมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2555 (มติชนออนไลน์, 2555) [2] และจากรายงานดัชนีราคาผู้บริโภคเดือนพฤษภาคม 2555 เท่ากับ 115.23 สูงขึ้นจากเดือนเมษายน 2555 ร้อยละ 0.39 ผลจากการสูงขึ้นของราคาสินค้าและบริการได้แก่ ข้าวสารเจ้าไข่ไก่ เนื้อสุกร อาหารสำเร็จรูป ราคาวีสดุ ก่อสร้าง ค่าน้ำประปา ฯลฯ (กระทรวงพาณิชย์ออนไลน์, 2555) [3]

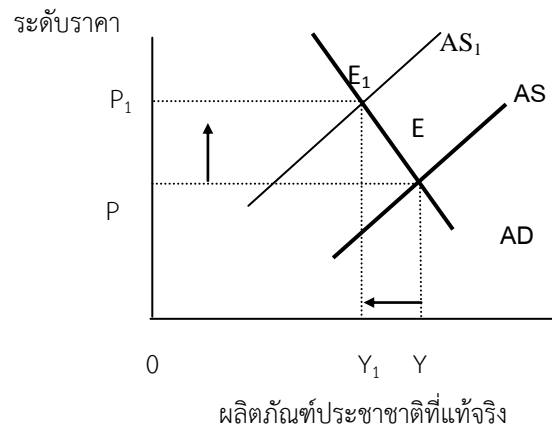
จากรายงานแนวโน้มเงินเพื่อ(ประสาร ไตรรัตน์ วรกุลและคณะ, 2555) [4] ได้อธิบายว่าแรงกดดันด้านต้นทุนมีความเสี่ยงที่อาจจะปรับสูงขึ้นจาก 1) การเคลื่อนไหวของราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 2) แนวโน้มต้นทุนค่าแรงที่สูงขึ้นจากผลการปรับขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำที่เริ่มในเดือนเมษายน 2555 ซึ่งการปรับแบบก้าวกระโดดอาจส่งผลต่อโครงการสร้างค่าจ้างโดยรวมของระบบ และจะเป็นแรงกดดันเงินเพื่อในระยะต่อไป

จากการปรับค่าเงินขั้นต่ำเป็น 300 บาทต่อวัน ซึ่งรอบที่ 1 เริ่มเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555 โดยปรับให้จังหวัดภูเก็ต กรุงเทพฯ และปริมณฑล(7 จังหวัดนำร่อง) เป็น 300 บาท จังหวัดอื่นๆ เริ่มเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2556 ซึ่งพบว่าจากการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ 2 ครั้ง ดังกล่าวนี้ ไม่กระทบต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้น และการลดการจ้างงานที่ไม่รุนแรงอันเนื่องมาจากภาคอุตสาหกรรมมีปัญหาขาด

แคลนแรงงานสะสมต่อเนื่องมาก(กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2556) [5]

2.2 ถ้าไรของผู้ผลิตสูงขึ้นผู้ผลิตที่มีอำนาจการผูกขาดสูงจะสามารถกำหนดราคาสินค้าได้ ถ้าผู้ผลิตตั้งกำไรมากๆโดยการลดระดับผลผลิตลง ระดับราคาก็จะปรับตัวสูงขึ้น

2.3 ราคาวัตถุดิบและน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ระดับผลผลิตลดลงและราคาสินค้าสูงขึ้นจนก่อให้เกิดเงินเพื่อ



ภาพที่ 1.2 แสดงเงินเพื่อที่เกิดจากอุปทาน

จากภาพที่ 1.2 ภาวะดุลยภาพเดิมของผลผลิตและระดับราคาอยู่ที่จุด E ซึ่งเป็นจุดที่อุปสงค์มวลรวมตัดกับอุปทานมวลรวม ต่อมาต้นทุนสูงขึ้นผู้ผลิตลดผลผลิตลงราคาสินค้าจะสูงขึ้นจาก P เป็น P₁

จากบทความวิชาการหัวข้อ “เงินเพื่อไทยมาจากไหนกันแน่” (โชติมา สิทธิชัยวิเศษ และคณะ, 2555) [6] ได้อธิบายว่าแม้เงินเพื่อที่มาจากปัจจัยด้านอุปทานและมาจากต่างประเทศเช่นราคาน้ำมันแพง แม้จะเป็นจริงเห็นได้ชัดและมีผลแรง แต่ผลดังกล่าวมักอยู่เพียงชั่วคราว ปัจจัยส่วนใหญ่ที่กำหนดเงินเพื่อไทยกลับเป็นปัจจัยที่นโยบายการเงินโดยธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถดูแลจัดการได้ ได้แก่ เงินเพื่อคาดการณ์และอุปสงค์ส่วนเกินในประเทศ ซึ่งปัจจัยทั้งสองรวมกันมีส่วนในการกำหนดเงินเพื่อไทยในช่วงที่ผ่านมาถึง

ประมาณร้อยละ 70 ขณะที่ปัจจัยต้นทุนอุปทานมีผลประมาณร้อยละ 20-40 เท่านั้น

จากปัจจัยด้านพฤติกรรมการค้าการณของประชาชนและอุปสงค์ในประเทศมีส่วนสำคัญต่อเงินเฟ้อไทยเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันผู้เขียนก็คิดว่าเป็นเรื่องที่ยินดีที่การกำหนดนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถดูแลเงินเฟ้อของไทยได้ ด้วยการที่ ธปท. จะเลือกใช้การดำเนินนโยบายการเงินที่ใช้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ จากการมีเป้าหมายที่รักษาเงินเฟ้อให้ประชาชนอ้างอิง นั่นคือการประกาศความมุ่งมั่นที่จะรักษาวินัยทางการเงินและต่อสู้กับเงินเฟ้อ อีกทั้งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมก็เป็นการส่งสัญญาณความมุ่งมั่นนั้นอย่างต่อเนื่องและช่วยชี้นำการวางแผนใช้จ่ายและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ และเมื่อคนเชื่อมั่นในธนาคารกลางแล้ว ในระยะยาวการคาดการณ์ก็จะไม่ปรับเปลี่ยน เงินเฟ้อส่วนที่นำกลัวก็จะไม่ตามมา

3. เงินเฟ้อที่เกิดจากลักษณะโครงสร้าง

เงินเฟ้อที่เกิดจากลักษณะโครงสร้างในระบบเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ตัวอย่างเช่น ประเทศที่พึ่งยูติสงคราม จะลดการผลิตอาวุธและหันมาผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคแทน แต่โครงสร้างการผลิตเดิมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันที สินค้าที่ผลิตออกมาจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ทั่วถึง ระดับราคาสินค้าจึงสูงขึ้นจนเกิดภาวะเงินเฟ้อ

ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “Stagflation”

คำว่า “Stagflation” เป็นการรวม 2 แนวคิดเข้าด้วยกันคือ Stagnation ซึ่งหมายถึงภาวะเศรษฐกิจซบเซา และ Inflation ซึ่งหมายถึงเงินเฟ้อ

โดยปกติตามทฤษฎีจะอธิบายว่าเมื่อเศรษฐกิจรุ่งเรืองมักเกิดภาวะเงินเฟ้อหรือราคาสินค้าสูงขึ้น การจ้างงานสูงขึ้น/การว่างงานลดลง และเมื่อเศรษฐกิจตกต่ำมักเกิดภาวะเงินฝืดหรือราคาสินค้าลดลง การจ้างงานลดลง/การว่างงานสูงขึ้น แต่ในเศรษฐกิจปัจจุบันที่

ผู้บริโภคระสบปัญหาที่คือราคาสินค้าสูงขึ้นและการว่างงานก็สูงขึ้นไปพร้อมๆกัน จึงเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า Stagflation หมายถึงระบบเศรษฐกิจมีทั้งเกิดเงินเฟ้อและเกิดเศรษฐกิจตกต่ำไปพร้อมๆกัน

การแก้ไขปัญหาของสถานการณ์ที่มีทั้งเงินเฟ้อและการว่างงานหรือเศรษฐกิจชะงักกันไปพร้อมๆกันที่เรียกว่า Stagflation นั้นต้องแก้ไขโดยการปรับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้พึ่งพาพลังงานที่นำเข้ามาจากภายนอกประเทศให้น้อยลง ถึงแม้จะเป็นเรื่องระยะยาวแต่ก็ต้องเร่งลงมือดำเนินการเสียแต่ตอนนี้ อย่างไรก็ตามในระยะสั้นเพื่อแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า ผู้บริโภคคงต้องหาทางใช้พลังงานที่มีราคาแพงให้เกิดมีประสิทธิภาพมากที่สุด หาทางลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น และเร่งการส่งออกให้มากขึ้น นอกจากนี้ก็ควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายการเงินการคลังให้สอดคล้องกันทั้งนี้เพื่อเพิ่มอุปสงค์โดยการอัดฉีดปริมาณเงินเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวและป้องกันการว่างงานที่จะเกิดขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

เมื่อไรจึงจะเรียกว่าเกิดภาวะเงินเฟ้อ

การที่ราคาสินค้าและบริการทั่วไปในระบบเศรษฐกิจสูงขึ้นเรื่อย ๆ ก็มีผลทำให้ค่าของเงินที่ถืออยู่ลดลง เช่น ราคาน้ำมันเบนซิน 91 เคยอยู่ที่ 40 บาทต่อลิตร แต่เดิมน้ำมันเบนซินเดือนละ 10 ลิตรใช้เงิน 400 บาทต่อเดือน ต่อมาราคาน้ำมันสูงขึ้นเป็น 45 บาทต่อลิตร หากใช้เงินเท่าเดิมคือ 400 บาทจะเติมน้ำมันได้เพียง 8.88 ลิตรมีใช้ได้ 10 ลิตรเท่าที่เคยเติมได้ ซึ่งหากต้องใช้น้ำมันเดือนละ 10 ลิตร นั่นหมายถึงว่าต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นอีก 50 บาท หรือใช้เงินรวม 450 บาทต่อเดือนสรุปได้ว่าการเกิดภาวะเงินเฟ้อจะทำให้เงินจำนวนเท่าเดิมมีค่าลดลงหรือซื้อสินค้าได้จำนวนน้อยลง

การที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปสูงขึ้น ซึ่งในขณะเดียวกันก็อาจมีราคาสินค้าบางรายการถูกลงในเวลาเดียวกันก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วหากราคาสินค้าและบริการโดยเฉลี่ยเพิ่ม

สูงขึ้นและเป็นเช่นนี้เป็นระยะเวลาหนึ่งจะเรียกได้ว่าเกิด “ภาวะเงินเฟ้อ” ขึ้นแล้ว การที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องรู้เรื่องเงินเฟ้อก็เพราะจะทำให้ได้ทราบว่าค่าครองชีพหรือมาตรฐานการครองชีพของประชาชนดีขึ้นหรือแย่ลงไปอย่างไร เนื่องจากเงินเฟ้อเกี่ยวข้องกับเงินในกระเป๋าของผู้บริโภคและความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันนั่นเอง

ผลกระทบของเงินเฟ้อต่อกลุ่มคนต่างๆ ในประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาอัตราเงินเฟ้อสูงอันเกิดจากราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นส่งผลให้ผู้บริโภคต้องรับภาระจากราคาสินค้าต่างๆ ที่สูงขึ้นแต่กระนั้นผู้บริโภคแต่ละกลุ่มก็ได้รับผลกระทบแตกต่างกันดังนี้

1. คนชนบทได้รับผลกระทบมากกว่าคนในเมือง

ด้วยเหตุที่แหล่งการผลิตส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้เมืองเนื่องจากพื้นที่ชนบทมีต้นทุนค่าขนส่งและการกระจายสินค้าสูงกว่าภาคน้ำมันแพงจึงทำให้ระดับราคาสินค้าในชนบทสูงขึ้นเร็วกว่าในเมือง

2. คนที่มีรายได้ต่ำได้รับผลกระทบมากกว่าคนที่มีรายได้สูง

การศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าในภาวะปัจจุบัน กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำที่สุดของประเทศมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 ของรายได้ ขณะที่กลุ่มคนร้อยละ 20 ที่มีรายได้สูงที่สุดของประเทศมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.2 ของรายได้

3. ผู้ที่มีรายได้ประจำได้รับผลกระทบมากกว่าเกษตรกร

หากเปรียบเทียบภายในกลุ่มคนที่ยากจนและมีรายได้น้อย ภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบันจะกระทบต่อแรงงานและลูกจ้างที่มีรายได้ประจำมากกว่าเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการที่ราคาผลผลิตทางการเกษตรสูงขึ้น ขณะที่แรงงานและลูกจ้างที่มีรายได้ประจำมีรายได้ที่แท้จริงลดลง

จะเห็นว่าโดยมากกลุ่มคนที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมน้อยกว่าจะได้รับผลกระทบจาก

ปัญหาเงินเฟ้อมากกว่า ด้วยเหตุนี้ปัญหาเงินเฟ้อจึงเป็นปัญหาที่รัฐบาลควรริบเร่งในการแก้ไข ก่อนจะเป็นปัญหาระยะยาวจนกระทั่งส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรง

การแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อกับนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง

นโยบายเศรษฐกิจมหภาค ในแง่ทฤษฎีแบ่งได้ 2 กลุ่มคือนโยบายการบริหารด้านอุปสงค์ซึ่งประกอบด้วยนโยบายการเงินและนโยบายการคลัง ส่วนนโยบายด้านอุปทานจะประกอบด้วยนโยบายการคลัง เฉพาะที่เกี่ยวกับภาษีและกฎระเบียบต่าง ๆ และการเพิ่มผลิตภาพของปัจจัยการผลิตทั้งแรงงานและทุน

นโยบายด้านอุปสงค์จะจัดการได้ผลรวดเร็วสามารถแก้ปัญหาเร่งด่วนได้ แต่ข้อเสียคือเกิดภาวะได้ อย่างเสียอย่าง ระหว่างเป้าหมายด้านการเติบโตและเสถียรภาพ ส่วนนโยบายด้านอุปทานมักให้ผลระยะยาวทำให้เกิดการเติบโตแบบยั่งยืนไปพร้อม ๆ กับการรักษาเสถียรภาพจึงเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุเนื่องจาก Stagflation เกิดจากปัจจัยด้านอุปทาน ส่วนผลเสียของนโยบายด้านอุปทานคือไม่สามารถจัดการและแก้ปัญหาเร่งด่วนได้ ทั้งสองนโยบายจึงมีข้อดีและข้อเสียต่างกัน รัฐบาลควรเลือกใช้นโยบายทั้งสองอย่างเหมาะสมและควรใช้ทั้ง 2 นโยบายเพื่อแก้ปัญหาระยะสั้นและระยะยาวไปด้วยกัน

เงินเฟ้อไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุด้านอุปสงค์หรืออุปทานก็ตาม แต่ในที่สุดก็ทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น ดังนั้นเป้าหมายหลักในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อก็คือลดอุปสงค์รวมของประเทศ ตามทฤษฎีเศรษฐกิจจะให้นโยบายการเงินและ/หรือนโยบายการคลัง

การใช้นโยบายการเงินในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

ธนาคารกลางอาจลดอุปสงค์รวมโดยใช้ นโยบายการเงินแบบเข้มงวด ด้วยการลดปริมาณเงินหรืออุปทานของเงินเพื่อให้สภาพคล่องของตลาดลดลง มาตรการทางการเงิน เช่น

1. ธนาคารกลางขายหลักทรัพย์ให้กับธนาคารพาณิชย์
2. เพิ่มอัตราเงินสำรองตามกฎหมายที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงไว้
3. เพิ่มอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน
4. เพิ่มอัตราดอกเบี้ย

การใช้นโยบายการคลังในการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

รัฐบาลหรือกระทรวงการคลังอาจใช้นโยบายการคลังแบบเข้มงวดในการลดอุปสงค์มวลรวม ซึ่งอาจทำได้ยากในทางปฏิบัติ วิธีนี้รัฐบาลต้องพยายามลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ หรือจัดทำงบประมาณรายจ่ายแบบเกินดุล

การลดอุปสงค์มวลรวมทำได้โดย ลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคของเอกชน ลดการใช้จ่ายลงทุนของเอกชน ลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล และควบคุมราคาสินค้า ส่วนการลดอุปทานมวลรวมหรือต้นทุนการผลิตทำได้โดย ควบคุมค่าแรงขั้นต่ำ ควบคุมการเพิ่มขึ้นของกำไรของผู้ผลิต ควบคุมการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงหรือวัตถุดิบ

ปัญหาเงินเฟ้อกับการดำเนินนโยบายดอกเบี้ยของธนาคารแห่งประเทศไทย

ราคาสินค้าสะท้อนถึงค่าครองชีพของผู้บริโภคที่ปรับสูงขึ้น เป็นผลทำให้ดัชนีราคาผู้บริโภคเพิ่มขึ้น นักเศรษฐศาสตร์เรียกอัตราการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคาผู้บริโภคว่าเป็นอัตราเงินเฟ้อของระบบเศรษฐกิจ เช่น อัตราเงินเฟ้อโดยเฉลี่ยร้อยละ 4 ก็แปลว่าผู้บริโภคต้องจ่ายเงินซื้อสินค้าจำนวนเท่าเดิมด้วยเงิน 104 บาท จากการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าบริโภค จึงสร้างความเดือนร้อนให้กับประชาชนส่วนใหญ่ในระบบเศรษฐกิจ เพราะค่าของเงินที่ถืออยู่ลดลง ศาสตราจารย์มิลตัน ฟรีดแมนได้เคยกล่าวไว้ว่า เงินเฟ้อเป็นปรากฏการณ์ทางการเงิน (Inflation is everywhere monetary phenomenon) เพราะต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อนั้นมาจากปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมีมากเกินไป

การที่ปริมาณเงินหมุนเวียนจนเกิดเงินเฟ้อได้นั้นเป็นเพราะปริมาณเงินมีมากเกินไปเมื่อเทียบกับปริมาณสินค้าที่ผลิตออกมาให้ผู้บริโภคจับจ่าย ผลที่ตามมาคือปริมาณเงินมากไล่ซื้อปริมาณสินค้าที่น้อย กลไกราคาในตลาดจึงเกิดการปรับตัวเพื่อให้อุปสงค์ได้ดุลยภาพกับอุปทานในระบบ และจากงานวิจัยหลายชิ้นก็ยังยืนยันความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างราคาสินค้าและปริมาณเงินเป็นอย่างดี ดังนั้นการดำเนินนโยบายเพื่อควบคุมเงินเฟ้อจึงเป็นนโยบายการปรับเปลี่ยนปริมาณเงินให้สอดคล้องกับราคาสินค้าในระบบเศรษฐกิจ การควบคุมเงินเฟ้อถือเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของธนาคารกลาง อย่างไรก็ตามธนาคารยึดถือเอา “อัตราดอกเบี้ย” เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงินโดยธนาคารกลางจะใช้วิธีปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ในกรณีประเทศไทยคืออัตราดอกเบี้ยซื้อคืน 14 วัน ในภาษาที่ใช้ในทางการเงินจึงจะกล่าวถึงการดำเนินนโยบายการเงินแทนการพูดถึงการปรับเปลี่ยนปริมาณเงินหมุนเวียน

แต่ทว่าในทางปฏิบัติการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อคุมอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยกลับต้องเผชิญกับการคัดค้านจากภาคธุรกิจ มีหลายฝ่ายไม่เห็นด้วยกับการตรึงอัตราดอกเบี้ยในระดับสูงเพื่อควบคุมเงินเฟ้อ ซึ่งน่าจะมีผลความวิตกกังวลในภาคเศรษฐกิจจริงที่กำลังชะลอตัวตามเหตุปัจจัยลบที่รุมเร้า ไม่ว่าจะเป็นราคาน้ำมันดิบที่สูงขึ้น ปัจจัยการเมือง การส่งออกที่กำลังเสียเปรียบด้านการแข่งขันจากค่าเงินบาทแข็งค่าอย่างต่อเนื่องเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ หรือนั่นก็คือนโยบายดอกเบี้ยที่สูงเพื่อคุมเงินเฟ้อของธนาคารแห่งประเทศไทยมีแต่จะซ้ำเติมภาวะเศรษฐกิจที่บอบช้ำอยู่ในปัจจุบัน เศรษฐกิจที่ถูกขับเคลื่อนในภาคการผลิตกำลังชะลอตัวลงเพราะราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพสูงขึ้น นักเศรษฐศาสตร์จึงเห็นพ้องกันว่าภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในขณะนี้ เป็นประเภท Cost-push inflation หรือเงินเฟ้อที่ถูกผลักดันจากต้นทุนที่สูงขึ้น

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยต้องจัดการกับปริมาณเงินหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่สอดคล้องกับผลผลิตของประเทศ การประกาศขึ้นดอกเบี้ยนโยบายนั้นจะเป็นการส่งสัญญาณให้ระบบธนาคารและภาคการเงินทราบถึงจุดยืนของธปท.ที่ต้องการควบคุมการขยายตัวของสินเชื่อมิให้ขยายตัวมากเกินไปจนไปกระทบต่อเสถียรภาพทางด้านราคา แต่อย่างไรก็ตามหากเงินเพื่อไม่ถูกควบคุมแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบด้านลบโดยถ้วนหน้า เพราะเงินเฟ้อลดทอนอำนาจซื้อของเงินทุกบาทในมือของประชาชนในระบบเศรษฐกิจที่ผู้ขายนิยมการขายด้วยเงินสด ผู้บริโภคจึงต้องถือครองสินทรัพย์ในรูปเงินสดหรือสภาพคล่องเป็นสัดส่วนที่สูง หากระบบเศรษฐกิจต้องประสบปัญหาเงินเฟ้อ การถือครองเงินสดก็ย่อมสูญเสียมูลค่าสูงตามไปด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้การควบคุมเงินเฟ้อจึงเป็นนโยบายการเงินที่ช่วยผ่อนบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนส่วนใหญ่และปัญหาความยากจนอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2555) [7]

บทสรุป

เงินเฟ้อเป็นภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อไม่รุนแรงก็จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจเพราะเป็นการกระตุ้นการลงทุน การจ้างงาน และทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้นในที่สุด แต่ถ้าระดับความรุนแรงสูงขึ้นก็จะเป็นผลดีเพราะราคาสินค้าที่สูงขึ้นมากจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อน เพราะรายจ่ายสูงเกินรายได้ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสูงขึ้น เงินออมลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้ปัญหาเงินเฟ้อจึงเป็นปัญหาที่รัฐบาลควรริบเร่งในการแก้ไขอย่างยิ่ง เมื่อเกิดเงินเฟ้อแล้วอาจมีทั้งบุคคลที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ ในการแก้ไขปัญหานั้นเพื่อรัฐบาลอาจใช้นโยบายการเงินหรือนโยบายการคลังซึ่งในทางปฏิบัตินโยบายการเงินจะทำได้รวดเร็วกว่านโยบายการคลัง

เอกสารอ้างอิง

- [1] กษวรรณ ขจรเสรี. (2553). **เศรษฐศาสตร์มหภาค**. กรุงเทพฯ: รวิจันทร์พริ้นติ้ง.
- [2] มติชนออนไลน์. (2555). **ดีเดย์1ม.ค.56ขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ300บาท**. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2555, จาก http://www.Maticchon.co.th/news_detail.php?newsid...grpId=01
- [3] กระทรวงพาณิชย์. (2555). **ดัชนีราคาผู้บริโภคเดือนกรกฎาคม2555**. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2555, จาก http://www2.moc.go.th/ewtadmin/ewt/ewt/moc_web/ewt_w3c/ewt_news.php?filename=&nid=6126
- [4] ประสาร ไตรรัตน์วรกุล และคณะ. (2555). **รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ**. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2555, จาก http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Inflation/.../IR_T_Apr2555.pdf
- [5] กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2556). **ผลกระทบการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำเป็น 300 บาทต่อวัน**. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2556, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/reader-opinion/20130107>
- [6] โชติมา สิทธิชัยวิเศษ; วรารัตน์ เข้มงกรณ; และ อธิพงษ์ สายแก้ว. (2555). **เงินเฟ้อไทยมาจากไหนกันแน่**. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2555, จาก http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Publication/.../FAQ_74.pdf
- [7] ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2555). **รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Inflation/Pages/index.aspx>